

Samisk i læreplanen: intensjon og virkelighet

Læreplanene i LK20 har mer detaljert innhold om samiske emner og flere kompetansemål man kan knytte til samiske emner. Det viser den første rapporten fra evalueringen av Fagfornyelsen som handler om læreplanene i den samiske skolen.

RAPPORT | SIST ENDRET: 09.04.2024

Tittel:

Evaluering av fagfornyelsen samisk. Intensjoner, prosesser og forståelser i et urfolksperspektiv

Rapporten:

[Last ned rapporten \(PDF\)](#)

Forfatter:

Hege Merete Somby, Nils Ivar Skarpmoen Dannemark, Ylva Jannok Nutti

ISBN:

978-82-7367-059-5 (Nettutgave)

Utgiver:

Sámi University of Applied Sciences

År:

2024

Evalueringen av Fagfornyelsen (EVAFF)

Alle skolene tok i bruk nye læreplaner fra høsten 2020. Parallelt gjennomfører vi en evaluering av arbeidet med å utvikle læreplanene og hvordan de brukes i skolen. Evalueringen pågår frem til 2025.

[Les mer om evaluering av Fagfornyelsen.](#)

Hovedfunn

- Det har vært uklart hvilke intensjoner man har hatt for det samiske innholdet i LK20. Dette har forplantet seg i læreplaner i fag.
- Alle læreplaner i LK20 inneholder kompetansemål der det implisitt åpnes for samisk innhold og de fleste læreplaner inneholder også kompetansemål med eksplisitt samisk innhold. LK20 har dermed gitt plass til samiske emner.
- Mer implisitt innhold stiller større krav til lærernes kunnskap om samiske emner og læreverkene.
- Læreplaner i fag har i hovedsak et majoritetsperspektiv som ikke nødvendigvis støtter samiske perspektiver i læreplanene. Men å finne samlende emner for samisk og norsk innhold ser ut til å være mer sentralt i LK20 enn i LK06.

Det har vært uklart hvilke intensjoner man har hatt for det samiske innholdet i LK20

Partene i fagfornyelsen har hatt intensjoner for samisk innhold i læreplanverket, men disse er uklart formulert. Det samiske innholdet i LK20 er preget av en majoritetsforståelse, som ikke nødvendigvis støtter samiske perspektiver i læreplanene, og læreplanene støtter ikke oppunder det som kan forstås som samiske ressurser og styrker i samisk kulturforståelse.

Alle læreplaner i LK20 inneholder kompetansemål der det implisitt åpnes for samisk innhold og de fleste læreplaner inneholder også kompetansemål med eksplisitt samisk innhold

Mer åpne kompetansemål – altså mer implisitt og mindre eksplisitt innhold – var en viktig intensjon med fagfornyelsen. Analysen viser at læreplanene i LK20 og LK20S har et mer detaljert innhold om samiske emner enn de i LK06 og LK06S. De nye læreplanene inneholder imidlertid færre kompetansemål der samisk innhold er eksplisitt nevnt. Dette er i tråd med målsettingen i fagfornyelsen om å redusere stofftrengsel. Alle læreplaner i LK20 inneholder likevel kompetansemål der det implisitt åpnes for samisk innhold. De fleste læreplaner inneholder også kompetansemål med eksplisitt samisk innhold. Det har vært en utfordring å finne det hensiktsmessige nivået mellom eksplisitt og implisitt samisk innhold.

Alle læreplaner i LK20 inneholder kompetansemål der det implisitt åpnes for samisk innhold og de fleste læreplaner inneholder også kompetansemål med eksplisitt samisk innhold.

Mer åpne kompetansemål – altså mer implisitt og mindre eksplisitt innhold – var en viktig intensjon med fagfornyelsen. Analysen viser at læreplanene i LK20 og LK20S har et mer detaljert innhold om samiske emner enn de i LK06 og LK06S. De nye læreplanene inneholder imidlertid færre kompetansemål der samisk innhold er eksplisitt nevnt. Dette er i tråd med målsettingen i fagfornyelsen om å redusere stofftrengsel. Alle læreplaner i LK20 inneholder likevel kompetansemål der det implisitt åpnes for samisk innhold. De fleste læreplaner inneholder også kompetansemål med eksplisitt samisk innhold. Det har vært en utfordring å finne det hensiktsmessige nivået mellom eksplisitt og implisitt samisk innhold.

Mer implisitt innhold stiller større krav til lærernes kunnskap om samiske emner og læreverkene

Tidligere læreplanevalueringer viser at det stilles krav til kompetanse og læreverk for at lærere/skoler som følger LK20 skal inkludere samiske emner og innhold. Forskerne har en hypotese om at implisitt innhold har andre konsekvenser for det samiske innholdet enn annet innhold, på grunn av krav til kompetanse og læremidler. Dette er spørsmål som må undersøkes i praksis i skolene.

Læreplaner i fag har i hovedsak et majoritetsperspektiv som ikke nødvendigvis støtter samiske perspektiver i læreplanene. Men å finne samlende emner for samisk og norsk innhold ser ut til å være mer sentralt i LK20 enn i LK06

Forskerne har intervjuet samiske medlemmer i arbeidsgruppene som utarbeidet læreplanene, både som faglige og som samiske representanter. Som faglige representanter opplevde de at de hadde stor beslutningsmyndighet til å forme fagene i tråd med en samisk forståelse i samiske læreplangrupper. De som deltok i utvikling av ikke-samiske læreplaner opplevde derimot at fagets innhold og samisk innhold ikke ble sett i sammenheng. De samiske representantene mente at åpne og overordnede kompetansemål muligens ikke er det beste i en samisk sammenheng.

Alle læreplaner i LK20 inneholder kompetansemål der det implisitt åpnes for samisk innhold. Det å finne samlende emner for samisk og norsk ser også ut til å være mer sentralt i LK20 enn i LK06.